СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 209. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 8. вересня, 1924. VOL. XXXII. No. 209. Jersey City, N. J., Monday, September 8, 1924. THREE CENTS

Ґубернатор завішує в урядованню прокуратора за занедбаннє процесу проти Клена.

МЕДИСОН, ВИСКАНСИН, 5. вересня. — Блейн, ґубернатор стейту Висканзина, завісив в урядуванню Джорджа Клементсона прокуратора в повіті Ґрент, за те, що він не робив ніяких судових кроків проти Ку-Клакс-Клена, хоча діяльність сеї організації доводить всюди до нарушення спокою.

ПРОВІДНИКИ СТОРІН У ГЕРИНСЬКІЙ БОРОТЬБІ ПОКИДАЮТЬ МІСТО.

ГЕРИН, ИЛИНОЙС, 5. вересня. — Йдучи за порадою жовнірів, що стережуть порядку в місті від стріляниниі межи приятелями і ворогами Клена, провідники обох сторін покинули місто. Шериф Ґалеґин, його заступник Томас, провідники противників Клена, та Джан Смит, місцевий кленовий лідер, виїхали з повіту.

ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ.

ВАШИНҐТОН, 5. вересня. — В Шикаґо стали організувати клюби глухих і німих, для попертя кандидатури Кулиджа. І републиканці і демократи кажуть, що вони дістануть більше голосів в новоанглійських стейтах. Сенатор Стерлинґ, великий прихильник Кулиджа, ще раз повтаряє, що піднесення цін на збіжа підриває поступову партію, та зеднує Кулиджови богато прихильників серед фармерів.

Демократи показують на факт,що одна велика вовняна компанія не заплатила сього року дивіденди своїм уділовцям яко на доказ ,що тарифова політика теперішного уряду поносить шкоди американському промислови.

Провідники демократичної та републиканської партії нарікають на брак виборчих фондів, та на обмеження в їх уживанню наслідком заходом сенаторів проти виборчих надужить.

ГЮЗ ВИСМІВАЄ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗАКИДИ.

ВАШІНҐТОН, 5. вересня. — Коли ґазетярі показали секретареви стейту Гюзови заяву Ротштайна кореспондентам чужих ґазет у Москві про американську політику в Китаю, секретар заявив, що все се говорене не лишень брехня, але й смішна брехня.

УСТУПЛЕННЄ ПЕРШИНҐА.

ВАШІНҐТОН, 5. вересня. — Ґенерал Першинґ уступає з днем 12. вересня сього року зі становища команданта американської армії.

Кілька американських підприємств жертвує йому становище. Меже инчими одно підприємство, яке дає представлення, зображаючи давне життя на „дикім заході".

ПОДОРОЖ ДОВКОЛА СВІТА ВОЗДУХОМ ЗНОВА ПЕРЕРВАНА.

ПОРТЛЕНД, МЕЙН, 5. вересня. — Три американські летуни, що докінчують свою воздушну подорож довкола світа, вилетіли нині з Пиктав, у Новій Фунляндії, до Бостону, але по дорозі були примушені через бурі та мраки задержатися в заливі Каско, що лежить кілька миль на схід від сього міста.

ВОДНА ТГУБА В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 5. вересня. — Підчас зливи, що навідала се місто нині сполудня над заливом появилася водна труба.

Явище мало місце коло чверть на четверту. з темної хмари звисла немовби хмарова лійка, звужуючася в діл. Пара в сій хмарі, видно, оберталася довкруги з незвичайною скоростю, лишаючи в середині порожнє місце. Сей коловорот обнижаючися на кількасот стіп в низ, пірвав у рух воду в заливі; з неї піднялася до хмари округла филя, яких 100 стіп в промірі та підносячася до яких 50 стіп висоти.

Обі сі лійки, долішна й горішна, посувалися на північний схід з величезною скорістю. Як би так на дорозі сеї водної труби попав який корабель, то він певно бувби мався в біді. На щастя труба пересунулася помежи кораблі та великі пороми, що лучать головну частину міста з островом Стетеном, не діткнувшися їх. Лишень в одному місці наблизилася вона до корабля, наладованого деревом, та пірвала з нього в гору кілька бервен.

Кажуть, що се перша поява водної труби в околиці Ню Йорку. Такі труби трафляються частійше підчас бур у тропікальних (горячих) краях.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ВИБУХ ПРИВАТНОЇ ГОРАЛЬНІ.

СОКОКАС, НЮ ДЖ., 5. вересня. — В стодолі, коло дому Віліема Карола вибухла машина до варення горівки. Вибух покалічив троє людий, а самого властителя дому так тяжко, що він помер дома з ран і попарень.

ХВАЛИТЬСЯ ВИНАХОДОМ ОКУЛЯРІВ ПРОТИ СЛІПОТИ.

БОЛТИМОР, 5. вересня. — Др. Пфунд, професор фізики на уніjверситеті Ґапкинса, заявляє, що йому вдалося винайти окуляри, які будуть запобігати сліпоті людий, що працюють при сильнім світлі.

Шкло, вживане до виробу сех окулярів, має тоненьку поволоку золота, і се не допускає до ока горячи, хоча перепускає тільки лучів світла, що око може все докладно бачити.

ЗРІСТ БАНДИТИЗМУ СЕРЕД МОЛОДЕЖИ.

НЮ ЙОРК, 5. вересня. — Лава присяжних суддів в повіті Кинґс, розглядаючи злочин одного молодого рабівника, звернула увагу судови на величезне число злочинців, поповнюваних молодіжю. Присяжні не могли одначе подати ніякої ради, як запобігти повени молодечих злочинів.

МІНІСТЕР ПРОТИ НИЩЕННЯ РИБАЦТВА.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 5. вересня. — Секретар торговлі Гувер виголосив тут перед Американським Рибацьким Товариством промову, в котрій остерігав рибацькі підприємства перед нищенем риб здовж американських берегів, яке має прибирати застрашаючі розміри.

Гувер говорив, що коли рибу будеться нищити так безпощадно, як се робиться тепер, то вже слідуюче поколінне буде відчувати недостачу прибережної риби.

25 ЛІТ ВЯЗНИЦІ ЗА СПРОНЕВІРЕННЯ.

ҐРІНСБЕРҐ, Па., 5. вересня. — Місцевий стейтовий суд засудив Віліема Виґлі, бувшого адвоката, який тепер признався, що він спроневірив від своїх клієнтів понад міліон долярів, на 25 до 50 літ вязниці.

Веґлі говорив на суді, що він вяв гроші своїх клієнтів та ужив їх на шпекуляцію. Коли шпекуляція не вдалася, він брав гроші других клієнтів, щоби покрити давнійші спроневірення.

НЕБУВАЛЕ САМОВБИЙСТВО.

НЮ ЙОРК, 5-го вересня. — Чарлз Ф. Стромаєр, богатий нюйорський декоратор, помер у шпитали від страшної отрути, якою він наповнив бросквиню та вкусив один раз.

ПІДПАЛЮВАННЄ ДЛЯ ЗАБАВИ.

Нюйорська поліція арештувала оногді Віліема Обрайема, ветерана великої війни, котрий признався до цілого ряду підпалів, яких він, як самий каже; допускався на те, щоби мати розривку.

ШКОЛА НА СТРИЙСЬКОМУ ПЕРЕДМІСТЮ У ЛЬВОВІ.

Діло пише:

Заходами громадян кружка УПТ. і завдяки прихильности теперішньої управи Наук. Тов. ім. Шевченка розпочалася будова 7-клясової школи з великою салею читальняною і захистом для слуг. Будинок при ул. Супінського 21 доведено тяжкими зусиллями, бо на протязі одного місяця до початку одного поверха. Вже нині заповідається, що це буде найкращий наш шкільний будинок у Львові. З фронту представляється, як вілля оперта на сильних гранчастих стовбурах і склепінню, знимається з боків скісною стіною і переходить у гарний мандсад з шестигранними вікнами. Будову підмогла головна управа УПТ. сумою над 100 дол. а славний наш лікар Панчишин пожертвував 6000 цегол. Все наше патріотичне громадянство зі Львова і краю повинно звернути головній управі УПТ. ті доляри і зложити ще жертву на викінчення тої школи, якої брак так дуже відчувала стрийська дільниця, пересилаючи їх просто до Українського Педагоґ. Тов. Львів Ринок ч. 10

ПОЛЬСЬКА ФЛЬОТА

Польські ґазети доносить, що польська фльота має 150 старшин і 2000 жовнірів а обем усіх її кораблів сягає 3.730 тон, то є стільки скілько виносить тягота одного маленького корабника.

ЗА ПОВОРОТ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ ДО ГАЛИЧИНИ.

В останньому часі звернувся Комітет української галицької еміґрації до польського посольства у Відні о приречену відповідь в справі пашпортів нашим еміґрантам для їх повороту до краю. Не одержавши вдоволяючої відповіди по думці інформацій Секретаріяту Ліґи Народів у Женеві, вніс комітет поновне (з ряду вже трете) представлення до Ліґи Народів з прозьбою о міжнародню поміч, щоби українські еміґрнати із Східної Галичини, перебуваючі в Австрії, Чехословаччині, і Німеччині, могли в як найкоротшому часі вертати до рідного краю.

ТЮРМА ЗА ХОДЖЕННЯ ДО ЦЕРКВИ.

Карпинський і товариші з українського клюбу внсли отсю інтерпеляцію до міністерства внутрішних справ у справі арештування в Рівному на Волині, 2 особи за святковання свята Петра і Павла по старому стилю.

12. липня с. р. громадяни м. Рівне, М. Барщевський і В. Лавринчук, пійшли до соборної церкви в Рівному. По виході з неї задержала поліція і з розпорядження Скальського управителя політичного відділу поліції, посадила їх під арешт, де протримано їх 17 годин. Скальський спитав затриманих словами: „Що не подобається вам новий стиль?" а проводжуючи зпід арешту погрожував посадити їх на півтора року, а то навіть на 6 літ за аґітацію проти впровадження до православної церкви нового стилю.

БКСПЛЬОЗІЯ У ВАРНІ В БОЛГАРІЇ.

З Софії доносять, що місто Варна в Болгарії було тереном велитенської експльозії вибухових матеріялів, затоплених Англійцями підчас війни в одному з міських каналів. При експльозії богато людий віднесло тяжкі рани.

ПРОЦЕС ПРОТИ ОТАМАНА ДЕРЕЩУКА.

У Умани почалася розправа проти українського партизанта Дерещука, який проводив своїм відділом до зими 1921 р., після його ховався на Поділю. В марті ц. р. його арештовано а тепер поставлено перед суд.

СМЕРТЬ ПОЛЬСЬКОГО МАЛЯРЯ.

Дня 12. ц. м. помер професор краківської Академії Мистецтв Станіслав Дембіцкі. Уроджений 1866 р. в Любачеві, скінчив реальну школу в Коломиї та академію мистецтв у Відні. Від 1886—1888 р. працював в коломийській керамічній. Довший ачс працював у Львові, як ілюстратор і проектант зразків і моделів для ккраевих і закордонних фабрик. Покійний, хоч Поляк, але уроженець галицької Укріни був близьким до її мистецтва, яке любив і розумів Він то написав рецензію „Літ. Наук. Вістника" на одну з перших виставок Труша. Як професор академії цікавиться і опікувався молодими українськими талантами.

ПОЛЯК ПРО ПОЛЯКІВ.

На відчиті виголошенім Пілсудським підчас зїзду леґіоністів у Люблині, можна було почути між иншими таке: „Один з визначних зак. письменників сказав, що не вірить ніякій інформації про Польщу лисаній Поляком. Бо Поляк про Польщу і инших Поляків завсіди бреше..."

Слушне признаннє.

ВІДМОЛОДЖУВАННЯ ПЄС.

Театральні песи, які вже надоїли публиці, можна виставляти далі, змінивши їх старі заголовки. Так приміром 1816 р. театр „Одеон" в Парижі відновив виставку „Ливонського столяря під заголовком „Знамениті подорожники". Ліонський театр „Селестен" виставив „Аталію" під заг. „Иона", цар юдейський, а театр в Бордо виставив „Федру" п. зг „Сліпий гнів обманеного мужа".

У Львові двох заговірників кинуло ґазову бомбу на президента Польщі Войцеховського.

ЛЬВІВ, 5. вересня. — Нині о 4-ій годині пополудні, коли президент Польщі, Станислав Войцеховський, їхав улицями Львова, по отворенню „східних торгів", двох заговірників кинуло бомбу на його автомобіль.

Бомба не вибухла доразу, аж коли автомобіль її минув на кілька ярдів.

Бомба була наповнена смердячими ґазами.

ЛЬВІВ, 5. вересня. — Бомба, яку кинено під автомобіль президента Польщі Войцеховського, вибухла, як автомобіль її був минув. Длятого ґази його богато не засягли.

Польська публика, яка стояла по дорозі і витала Войцеховського, на вид бомби попала в переляк і розбіглась також серед паніки на всі сторони. Тому і її ґази мало досягли.

Коли польська публика і поліція прийшла до притомности кинулась за заговірниками. Одного вдалось поліції разом з польською публикою зловити, а другий утік проміж перестрашену польську публику і поліцію.

Подають, що заговірники се політичні противники президента Войцеховського.

Станислав Войцеховський є президентом Польщі від грудня, 1922 року. Його вибрав сойм і сенат на спільному засіданню негайно після замордовання першого президента Польщі Гаврила Нарутовича одним з провідників вшехполяків Елеґіюшум Невядомським. При виборі Войцеховський одержав 298 голосів на 519 голосуючих.

ЕРРІО ВІДПОВІДАЄ МЕКДАНЕЛДОВИ.

ЖЕНЕВА ШВАЙЦАРІЯ, 5. вересня. — Француський премієр Ерріо сьогодня відповів на Зборі Ліґи Народів британському премієрови Мекданелдови на промову.

Він сказав, приймає засаду мирового суду між державами яко основу задля охорони їх перед війнами, але не вірить, аби самий мировий суд вистарчив, коли не буде за тим судом військової сили, яка підперла-б його постанови.

Ерріо сказав про право без сили безрадне і нічого не вдіє.

Він далі противився домаганню Мекданелда, щоб держави, а особливо маленькі держави, як Польща, розвязали між собою військові союзи, кажучи, що поки вони не мають „запоруки про охорону" поти мусять полягати на взаїмній військовій помочі,

Вкінці він заявився за міжнародною розоружною конференцією, але сказав що і ся мусить вирішити справу „запоруки про охорону".

НАЗИВАЮТЬ МЕКДАНЕЛДА „ҐЕРМАНОФІЛОМ".

ПАРИЖ, 5. вересня. — Тутешня преса накинулася на британського премієра Мекданелда з приводу його першої промови на Зборі Ліґи Народів.

Урядова ґазета Там пише, що мировий суд не заступить оружної сили.

Еко де Парі називає Мекданелда за його промову у Женеві ґерманофілом.

ЯНҐ ХВАЛИТЬ НІМЕЦЬКИЙ УРЯД.

БЕРЛІН, 5. вересня. — Ґенеральний аґент „воєнних відшкодовань", Овен Д. Янґ, приїхав сюди відібрати від німецького правительства першу рату в сумі 20,000.000 зол. марок.

Він висловив признання німецькому правительству, що так скоро і точно виповнило своє перше зобовязанн.

АМЕРИКАНЦІ ЖЕНЯТЬСЯ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 4. вересня. — За останні три місяці повінчалось тут 4,000 пар Американців.

МОСКАЛІ РОЗСТРІЛЯЛИ 24 ГРУЗИНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

ТИФЛІС, СТОЛИЦЯ ГРУЗІЇ, 5. вересня. — Тутешня московська Чека („черезвичайка", надзвичайна комісія для поборювання революції) засудила 24 провідників грузинської революції на смерть і їх розстріляно.

Розстріляні революціонери се соціял-демократи, що передше належали до народнього правительства грузинської (ґеорґійської) републики, яку московські большевики окупували своїм військом і пролучили до Москви.

ПОЛЯК ЗРАДИВ ПОЛЬЩУ.

ВАРШАВА, 3. вересня. — Польський найвисший суд засудив на тюрму урядовця в міністерстві війни Піюльського за видачу російським большевикам мобілізаційних плянів польського ґенерального штабу.

В РОСІЇ ДЕШЕВІ ДІЯМАНТИ.

МОСКВА, 4. вересня. — В Росії діяманти дуже подешевіли. За один карат білого чорного діяманта платять тут 100 долярів, а трохи жовтого 50 долярів. Тільки діяманти годі вивезти відсі, бо большевицька влада заборонила вивіз.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР КАЖЕ, ЩО „ДІЛЯТЬ" КИТАЙ.

МОСКВА, 5. вересня. — Голова пресового відділу большевицького комісаріяту закордонних справ Ротштайн заявив нині представникам преси, що американський державний секретар Гюз підчас свого побуту в Европі згодився, щоб Китай поділено на „сфери впливу" для великих держав.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
A-ceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УЧИТЕЛІВ ДЛЯ ШКІЛ

Кілько разів яканебудь держава чи нація забиралася до поправи свого шкільництва, тільки разів вона бачилася примушеною звернути наперед увагу на підготоване відповідних вчителів.

Питання вчительських сил е нині головним питанням освітного руху серед американських Муринів. Подібне питанне силкується розвязати большевицький уряд у Москві, який в своїх освітних заходах поширення большевицької освіти стрічається з недостачею вчительських сил як з головним заборолом.

Подібне питання мусить очевидно бути першим питанням яке має розвязати українська іміграція в Америці, коли вона думає на серіо взятися до розвою свого шкільництва. Не дасться заперечити, що се шкільництво стоялоб хоч куди краще, колиб учительські сили в українських школах в Америці були кращі.

Се питання великої ваги, і до розвязки його треба братися з повним зрозумінням його трудности. Розвязати його можуть спільними силами лищень запомогові організації, церкви й „Обеднанне".

Коли українська іміграція не возьметься до сеї справи вже в найблизчих роках, то наша школа в Америці через конкуренцію з добре поставленою американською школою зовсім занидіє.

ПО СЕЛАХ НА УКРАЇНІ НЕМА БОЛЬШЕВИЗМУ

Париський журнал Ля Реві Контампорен помістив спогади свого кореспондента про недавній його побут на Україні.

В сих спогадах м. і. читаємо таке:

Під сучасну хвилю адміністраційна влада по селах находиться виключно в руках мужиків-середняків, заможних і впорядкованих, проникнутих почуттем порядку та власности. Пановання „комітетів незаможників", то значить безземельного пролетаріяту, зникло цілком. Ті комітети, які ще перед двома роками мали всю владу, і перед якими тремтіли мужики, істнують місцями і надалі, але тільки номінально, а в більшости сіл їх вже зовсім нема. Влада перейшла до мужиків проти-комуністів, яких слушно називають безпартійними, бо вони дійсно не належать до ніякої партії. Подавляюча більшість не лише членів „сільрад", але теж членів сільських і волосних виконкомів належить до безпартійних мужиків.

———o———

Се показує, що з усієї революції на Україні осталось те, що селяни поділили між себе землю, так як се було по великій французькій революції.

Безперечно, що до того не треба було ще й московсько-большевицького перевороту, бо українські селяни доконали поділу земель ще за Центральної Ради і Директорії.

Большевики прийшли на села на Україні зі своїм московсько-комуністичним апаратом, який збанкротував.

Осталось се, що було перед большевиками, а по большевиках останеться: руїна промислу, зелізниць, доріг і всього капіталу, та 10,000,000 могил.

Безперечно, що колиб була влада місцева, українська, народня, а не московська, окупаційна, українські села ґаздували-б як і ґаздують, але не були-б потерпіли таких надлюдських страт.

МУКИ БІЛОРУСЬКОЇ ҐАЗЕТИ ПІД ПОЛЬСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

У Вильні, під польською окупацією, вийшло 25-те число білоруської ґазети „Син Беларусе", яка має інтересну історію.

Дня 1-ого січня 1922 р. починає виходити „Нашея Будучіна". Часопись припинено після кількох конфіскат.

Вслід за нею появляються: „Пльонне Жице", яке замкнено на 13. числі.

„Наше Жицце" замкнено з появою першого числа.

„Наш Сцяг" добився до 24-ого числа.

„Вольни Сцяг" до 20-ого числа.

„[illegible]" до 31-ого числа.

„Голос Беларусе" замкнено на 21-ому числі.

Вкінці ґазета „Син Беларусе" вже видала 25 чисел.

За $2\frac{1}{2}$ року ґазету заборонено 7 разів і вона мусіла 7 разів змінювати назву. Тепер вже має осму назву. За сей час ще без кінця була конфіскована.

Се найкрасший образок, яку „свободу" мають Білоруси під Польщею. Якраз таку, як Українці.

Тому вони разом з Українцями борються проти польської окупації і хотять її як найскорше позбутись, щоби Західна Білорусь і Західна Україна могли стати свобідними краями і свобідно злучитись із східними своїми рідними землями.

ГРОМАДСЬКА СОВІСТЬ

ГОЛОС „РІДНОЇ ШКОЛИ" В ГАЛИЧИНІ.

Коли би підтягнути під поняття „громадянства" тільки ту частину нації, що в якийнебудь спосіб бере діяльну участь у громадських загально-національних справах, тоді треба би усунути з під цього поняття велику частину Українців, які стоять осторонь від життєвої течії, які байдуже приглядаються (а може й ні), як вона повз них пересувається, як чинно вижидають, хто й відки наднесе їм полекшу.

Бо громадянин, це людина, яка свої завдання, свою працю, своє життя дає для гурту, для громади, яка своїм розумом, волею й енерґією промощує шлях до кращої майбутности народу; це людина, яка хоча не творить історії, всеж таки віддає для громади свою силу, труд чи переносить для неї матеріяльні жертви, не оглядаючися за нагородою та причиняється до осягнення вказаних ідеалів. Громадянин це той, що не тільки бере від громади, але й для неї щось дає. Означення когось назвою громадянина, повинно бути найвищою почестю, яку народ у силі дати.

І справді, чи можна ставити під однакову міру того, який своїм душевним теплом огріває не лише власне огнище, який своїх матеріяльних засобів уживає не лише для себе, чи своїх найблищих, але невпинно памятає на громаду та її потреби і того, який дбає лише за себе. Або як може уважати за одно того, для якого має хтось силоміць робити добро, і того, що сам другим добро чинить. Звідки приходить до почесної назви „громадянин" той, що з іронічною усмішкою приглядається нашій боротьбі, а час від часу здобудеться на підбадьорення в роді: не тратьте, куме, сили... Відповідно до тих ріжниць, мусимо поділити наш загал.

Такі міркування насуваються, коли приглянутися до участи українського загалу у народній роботі, розуміючи її не як політиканство, палкі слова про політичний режім та пустомельство.

Коли прикладемо такі крітерії до українського загалу, тоді його сяєво свідомости, патріотизму сильно зблідне. Терпкі це слова, але їх треба раз сказати.

Берім за приклад не установи, у яких патріот може найти матеріяльну „користь", яку він часто заступає шумним фарисейством, але берім установу, яка сама вимагає постійних жертв і то жертв чималих. Маємо на думці „Рідну Школу", ту інституцію, про яку сьогодні кождий Українець говорить як про найпотрібнійшу, інституцію, яка не може спекулювати (бо й не має чим), а всі її заходи — на позір — для побільшення фондів (видавництва) мають на меті виключно заспокоїти в маленькій мірі культурні потреби українського громадянства. Колиж цілий загал признає її конечну потребу, її велике значіння для нашого розвою, то якже він думає удержати цю інституцію? Прецінь державні підмоги для неї не йдуть. Її мусить удержати, побільшити, розвинути українське громадянство. Тимчасом, що бачимо? Оголошувані жертви на „Рідну Школу" виказують щораз меншу квоту в краю. У травні 9.584.60 зл., в червні 7.658.81 зл., а в липні лише 5.182.29 зл., тоді, як потреби Головної Управи УПТ. виносять тепер місячно 15.000 злп.!

Де шукати виснення? У тому, що наш загал не привичний до реальної роботи, він вихований на політичних вічах, вміє здебільша гарно говорити, а не привчився до солідних жертв. Крім цього він непостійний. На довго на нього будувати не можна. І не кажемо тут [illegible]

можна особливо під цю пору найти дрібку оправдання. Так само ставляться до справи інтеліґенція та всі ті, які мають постійні, означені місячні побори яким vis major менше грошей.

Йти на переді — .... інтеліґенції. Не богато її в нас, але поверх 3.000 українських учителів, 2.097 українських священиків, около 1.000 инших державних урядників, 140 адвокатів, 83 лікарів, 35 інженірів, архитектів і будівничих, 28 нотарів, кількадесять Українців купців і промисловців, — це сила! Хоч як багато в нас потреб, та коли роскласти тягарі на всіх, хоча би лише інтеліґентів, це число може майже вистарчити. Коли беремо на увагу „Рідну Школу", то тут обовязок ще лекший, бо треба дочислити кілька тисяч ріжних українських культурних, освітних, економічних товариств, з яких кожде мусить стати бодай членом УПТ-ва. Воно таке просте, таке легке до здійснення, але часто нема в нас на місці одної людини, яка би хотіла займатися переведенням цього пляну в життя. А це мусить статися!

„Рідну Школу" мусять у першу чергу удержати ті, що мають постійні доходи, а особливо інтеліґенти. Тут не сміє бути ніяких виправдань. Але, якою далекою є дійсність від тої ідеї. Що за дивні нераз дітвацькі перешкоди ставить сама інтеліґенція в розвитку „Рідної Школи"!

Про викрути деяких інтеліґентів, їх воловодження при вплаті вкладок можна би писати гумориски. Про те, що високопоставлені особи заможні, з малими, або ніякими родинами дають меньше чим деякий денний зарібник, вже писалося.

І до чого це веде! До того, що сьогодні „Рідна Школа" стоїть над близькою пропастю. Хоча як необхідно удержати цю інституцію, а вести її нема чим. Грошеві засоби вичерпані. Грозить катастрофа. Учительство, яке розїхалося відпочинути, не може вернути до служби, бо не одержало поборів за серпень. Не будемо наводити инших потреб „Рідної Школи", бо про це писалося багато. Скажемо тільки: якщо не прийде негайна більша підмога з краю, тоді ратунку нема. Прошу здати собі справу з наслідків такої недбайливости.

При якнайбільшому сцентралізованню роботи, при найбільших ощадностях з боку поодиноких Кружків УПТ-ва, завдяки громадянській совісти і виповненню обовязку бодай з боку тих, що мають постійні доходи, мусимо найти вихід з незвичайно скрутного становища.

Ставлючи ще раз ціле жахливе становище перед очі нашого загалу, бажаємо, щоби коло справжніх громадян поширювалося.

Станьмо громадянами з громадянською совістю!

ВІДКИ ВЗЯВСЯ „ШЕРЛОК ГОЛМЄ."

Писменник Артур Конан Дойл поясняє, чому він назвав героя своїх кримінальних романів „Шерлоком Голмсом". На перекір Джекенсови, говорить Дойл, який завсіди назвав поліцийників якимись диковинними іменами, я рішив вибрати імя найбільш поширене в Англії. Тому, що я знав богато людий, що звалися „Голмс", то й спинився на сьому прізвищі. Щож до „Шерлока", то я взяв імя [illegible] [illegible] зручністю.

Др. Іван Крипякевич.

ГЕТЬМАН ІВАН ВИГОВСЬКИЙ

(Продовження)

Виговський шукав опертя на півночі і полудні. І так 16. жовтня 1657 р. в Корсуні він підписав давно приготовлений союз зі Швецією. Союз був дефензивний: обі сторони забезпечували собі поміч на випадок ворожого нападу, мали повідомляти себе про пляни ворогів і обовязувалися приступати до мира тільки за спільним порозумінням, — вимок мала творити поки що Московщина, з якою Україна ще мусіла удержати зносини. Дальше Українці ставили такі жадання: Швеція мала признати Україну вольною державою і боронити її свободи; українська держава крім українських земель до Висли, мала обіймати теж білоруські землі від Березини до границь Прусії; колиб шведський король дістав польську корону або уложив мир з Польщею, все має забезпечити незалежність України в її границях; обі сторони мають право до свобідної торговлі через Пруси; Україна мала добути дозвіл на затяги війська і офіцерів у шведських провінціях, спроваджувати ремісників і механіків, добувати зброю й муніцію.

В томуж часі Виговський відновив союз з Кримом, що був зірваний від 1654 р.: Татаре протягом цілого гетьманства Виговського лишилися його союзниками. Також війну з Польщею покінчено перемирям: обі сторони відділилися невтральною полосою, що займала край між Случею і Горинею.

Ці переговори скріпили становище України на міжнародньому полі і дозволили уложити відносини до Московщини. Виговський дуже прикро відчував тягар злуки з Москвою, але не почувався приготовлений до повного розриву і пробував ще переговорів з царем, щоби добути кориснійші умови. Змаганням його було на місце дотеперішньої васальної залежности України від Московщини перевести союз рівного з рівним.

„Нехай Великоросія буде Великоросією, Україна Україною, — ми є військо непобідне", сказав він московському послови, як той розвивав теорію, що Україна, це „відломане гилля від природного коріння Великоросії". Виговський жадав, щоби Москва не мішалася у внутрішні справи України, щоби полишено без зміни військо, скарб, суспільний устрій, щоби обмежено владу московських воєвод у городах. Він домагався, щоби в Москві шановано гетьмана, як одинокого репрезентанта держави, щоби всі справи переходили через його руки, щоби московський уряд не вів за його плечима переговорів зі старшинами, духовенством, Запоріжжам.

Але в Москві у переддень смерти Богдана Хмельницького, постановлено острійший курс що до України; колиж Виговський став гетьманом, порішено використати його слабе становище для переведення цих плянів. Цар жадав наперед, щоби московських воєвод і залоги допущено крім Київа також до Чернигова, Ніжина, Переяслава і инших міст і щоби вони побудували там замки, щоби людність осіла при замках, підлягала воєводському присудови, щоби доходи з податків (т. зв. подимного й аранд) по містах ішли на удержання московського війська. Друге домагання було, щоби козацькі війська залишили округ Старого Бихова і Чавсів на Білій Руси; там від 1655 р. був зорганізований окремий чавський полк, а полковником був тоді Іван Нечай. Врешті цар жадав, щоби гетьман у своїх [illegible] [illegible] вільним [illegible] ним а „[illegible]". Щоби [illegible]

могти ці уступки, з Московщини вислано на Україну у вересні військо під проводом кн. Григорія Ромодановського; він стояв у Переяславі і його відділи гнобили і нищили українську людність, а він сам вів інтриги проти гетьмана. Виговський, хоч і з великим невдоволенням, мусів дати свою згоду на виведення українських військ з Білоруси, але на приміщення воєвод в містах таки не згодився.

Ці надмірні жадання знеохотили гетьмана і старшину до союза з Московщиною; остаточний розрив привело вмішання Москалів у домашню війну на Україні.

IV. Бунт Пушкаря.

Виговський у внутрішній політиці легковажив вповні сили нищих кляс, не старався вглянути в їхні змагання і потреби. Тимчасом ривалізація між чернею і вищими верствами привела до вибуху народнього руху на соціяльно-політичному тлі. Територія цього руху були полки Полтавщини; підмога повстанню ішла з Запорожжя. Полтавщина була найліпше загосподарена і найзаможнійша серед земель України, користала з родючої землі і довголітнього спокою, бо навіть війни Хмельниччини її не займали. На полудні ішла буйна кольонізація, що поширювала культурні области далеко в степи і до московської границі. Народ почувався тут свобідний, незалежний, Але з початком гетьманства Виговського, прийшли зміни. Козацька старшина і шляхта, на основі гетьманських надань, стала займати ці простори, накладала на народ великі данини й повинности, змагала до заведення кріпацтва; особливо тяжка мала бути управа урядників Юрія Немировича на Ворсклі і самого гетьмана в Галичині. Чернь, що не привикла до ніякої залежности, зараз піднялась проти нових панів. Почалися напади на панські двори, на міщан, грабування купців, — рух спалахнув у соціяльне повстання. Кличі, які підняли повстанці були: привернення черні т. зв. козацьких вольностей, як свобідне варення горівки, вільні лови, рибальство, перехід на Запорожжя, дальше вибір гетьмана чорною радою.

На чолі руху стояв Мартин Пушкар, полтавський полковник з часів Хмельницького, кандидат на гетьманську булаву, людина амбітна, що якоюнебудь дорогою бажала дійти до влади. Його співробітниками були наказний миргородський полковник Степан Довгаль, ніжинський протопіп Максим Филимоненко та запорожський кошовий Барабаш. Сили Пушкаря числено на 40.000; це були козаки з полтавського, і лубенського полку, дещо з сусідніх і кількасот Запорожців. Особливий розголос добули собі селянські ватаги дейнеків (дейнека-дрючок), слабо озброєні, але дуже завзяті.

Виговський спершу думав, спинити цей рух мировим способом, шукав порозуміння з Пушкарем і Запорожцями. Але згодом мусів вжити гострих мір. Полтавщину і Запоріжжя окружив бльокадою із вірних полків та наємних військ, щоби не допустити туди зброї і харчів та не дати поширитися бунтам в инші частини України. З початком лютого 1658 р. Виговський вислав на Полтаву Івана Богуна з козаками і Сербів під проводом Івана Сербина, але Пушкар відпер їх зі значними втратами. В маю на зазив гетьмана прийшли на Лівобережжя Татаре, разом з ними Виговський повів свої війська на Пушкаря. Головні [illegible] коло самої Полтави, що боронилася дуже завзято два тижні. Дня 11. червня Пушкарівці пробували випасти з міста на облягаючу армію; але тут їх окружено і розбито так страшно, що 15.000 лягло на полі бою. Поляг і сам Мартин Пушкар. Щоби знищити бунт до коріння, гетьман дозволив Татарам знищити Полтаву і взяти ясир на території цілого полку; добуто теж Лубні, Гадяч і инші осідки повстанців. Ця домашня війна коштувала Україну до 50.000 жертв в людях.

V. Розрив з Московщиною і переговори з Польщею.

Московщина старалася використати народній рух для своїх цілей.. Московські агенти, найбільше з поміж духовенства, ширили кличі, що треба обмежити владу гетьмана і старшини, завести по містах московські залоги, та піддати Україну прямо під царську руку. Московський уряд вів потайні переговори з Пушкарем і Барабашем, царські воєводи, яких наслали на Україну, нищили прихильників Виговського. Побіда під Полтавою підняла авторитет гетьмана. Один з воєводів князь Ромодановський зараз уступив з України на московську територію, до Білгорода, другий Шереметев замкнувся в київській фортеці. Виговський почувся на силах збройною рукою виступити проти Московщини і виконати давній плян визволення України.

Гетьман видав універсали до народа і маніфест до сусідних держав з причини війни. „Ми, все військо запорожське", писано у маніфесті, „заявляємо і свідчимо перед Богом, і усім світом цею нашою невинною і чистою маніфестацією, що великі війни, ведені з Польщею, не мали иншої цілі, як оборону святої церкви і прадідівської свободи, якої любовю ми держимося. Приватні наші справи в порівнанні до публичних і божих, держали ми завсігди далеко... І длятого союзи уложені з Татарами, з королевою шведською, а потім з найяснійшим королем Ґуставом ми завсігди утримували, заховували ненарушеними і додержували їм усе вірности. Навіть Польщі не дали ми ніколи причини нарушити пакти і всім дотримували ми свято вірности, умов і союзів. І не з инших причин прийняли ми протекторат вел. князя московського, як щоби нашу свободу, добуту за божою помічю і проливом крови освячену, моглм заховати, а по смерти передати нашим нащадкам". Цар одначе завів надії України, не давав їм помочі проти ворогів, умовлявся з Польщею про поневолення козаків, казав оставити твердиню в Киеві, щоби удержати в ярмі Українців; царські воєводи відмовляли гетьманові почестей, піддержували бунти, нищили край, фалшиво інформували царя про Україну. „От така то зрада підступної Москви слідна у всім: вона готовить нам ярмо — насамперед домашньою горожанською війною, себто нашою власною зброєю, а потім і отверто піднімає свою зброю без ніякої нашої вини. Все те ми виявили для нашої невинности, а тепер примушені підняти законну оборону та удатися до сусідів з прошенням о поміч для своєї свободи. Не в нас лежить причина сеї війни, що розгорілася"...

(Дальше буде).

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць серпень 1924 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	371.39	111.	27.13
2.	138.46	112.	126.03
3.	62.58	113.	76.12
4.	75.25	114.	67.01
5.	50.63	115.	15.64
6.	19.89	116.	47.57
7.	171.03	117.	80.42
8.	109.65	118.	70.01
9.	115.88	119.	30.04
10.	173.89	120.	100.53
11.	19.09	121.	55.76
12.	112.18	122.	30.49
13.	38.15	123.	48.62
14.	54.39	124.	60.54
15.	40.37	125.	16.09
16.	31.75	126.	75.74
17.	25.27	127.	86.17
18.	103.95	128.	41.50
19.	9.19	129.	19.80
20.	136.25	130.	169.70
21.	33.44	131.	15.84
22.	76.41	132.	115.77
23.	36.59	133.	128.57
24.	138.28	134.	25.32
25.	34.14	135.	122.79
26.	29.47	136.	124.06
27.	38.17	137.	91.99
28.	152.04	138.	37.93
29.	148.66	139.	51.02
30.	46.44	140.	35.16
31.	110.12	141.	13.52
32.	30.54	142.	96.38
33.	46.35	143.	52.31
34.	92.28	144.	53.58
35.	26.83	145.	42.07
36.	36.44	146.	60.96
37.	31.52	147.	201.23
38.	215.35	148.	12.32
39.	74.34	149.	47.23
40.	21.26	150.	13.71
41.	39.76	151.	44.86
42.	100.43	152.	32.78
43.	35.52	153.	12.06
44.	94.15	154.	38.85
45.	143.68	155.	239.58
46.	20.31	156.	38.65
47.	17.01	157.	52.72
48.	54.01	158.	9.58
49.	7.64	159.	62.43
50.	34.34	160.	80.28
51.	65.54	161.	46.21
52.	19.92	162.	47.19
53.	47.94	163.	53.47
54.	12.57	164.	45.83
55.	44.90	165.	98.28
56.	66.14	166.	19.62
57.	73.11	167.	26.67
58.	41.85	168.	106.46
59.	117.45	169.	19.59
60.	16.43	170.	203.58
61.	76.54	171.	46.15
62.	79.33	172.	48.91
63.	283.24	173.	28.84
64.	58.77	174.	44.97
65.	160.63	175.	91.88
66.	103.27	176.	29.74
67.	96.71	177.	64.11
68.	26.28	178.	30.95
69.	97.50	179.	154.18
70.	218.71	180.	13.31
71.	16.65	181.	119.60
72.	51.14	182.	76.19
73.	87.40	183.	90.44
74.	34.89	184.	7.33
75.	60.81	185.	54.45
76.	159.70	186.	69.65
77.	94.21	187.	46.18
78.	144.67	188.	11.98
79.	6.18	189.	12.76
80.	29.60	190.	11.06
81.	107.79	191.	45.31
82.	48.59	192.	45.13
83.	54.63	193.	135.81
84.	9.62	194.	13.72
85.	86.98	195.	33.78
86.	134.50	196.	44.50
87.	94.67	197.	38.33
88.	3.46	198.	55.13
89.	8.53	199.	12.86
90.	139.95	200.	68.39
91.	201.13	201.	37.71
92.	16.46	202.	30.86
93.	24.50	203.	88.19
94.	117.39	204.	15.58
95.	63.14	205.	12.19
96.	167.87	206.	278.76
97.	36.38	207.	40.65
98.	139.76	208.	22.64
99.	140.06	209.	119.06
100.	81.20	210.	37.94
101.	62.22	211.	90.15
102.	215.68	212.	27.35
103.	64.20	213.	246.15
104.	160.12	214.	36.10
105.	89.78	215.	39.22
106.	191.81	216.	25.09
107.	50.37	217.	190.26
108.	75.04	218.	202.36
109.	102.37	219.	33.76
110.	11.86	220.	109.30

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
221.	276.67	288.	165.81
222.	20.78	289.	12.68
223.	145.09	290.	44.79
224.	22.99	291.	26.00
225.	28.25	292.	156.70
226.	23.71	293.	21.33
227.	54.40	294.	42.20
228.	39.31	295.	144.50
229.	159.65	296.	138.77
230.	174.69	297.	15.32
231.	44.22	298.	39.50
232.	67.05	299.	17.86
233.	62.28	300.	234.28
234.	117.44	301.	84.17
235.	91.50	302.	14.49
236.	62.58	303.	24.97
237.	156.42	304.	27.36
238.	24.09	305.	28.68
239.	147.49	306.	12.52
240.	16.17	307.	8.66
241.	16.75	308.	92.03
242.	85.22	309.	7.49
243.	74.70	310.	20.50
244.	27.54	314.	9.49
245.	86.39	315.	13.51
246.	32.01	316.	195.42
247.	192.11	317.	74.83
248.	47.04	318.	75.80
249.	28.39	320.	49.40
250.	20.09	321.	53.76
251.	107.77	323.	39.97
252.	40.09	324.	64.30
253.	25.22	326.	113.76
254.	96.56	330.	86.79
255.	55.56	332.	59.76
256.	17.74	336.	86.72
257.	13.93	338.	220.23
258.	27.85	339.	56.16
259.	109.62	341.	55.03
260.	26.87	342.	88.69
261.	24.21	344.	32.23
262.	21.56	347.	38.50
263.	26.73	850.	48.34
264.	21.51	351.	39.69
265.	26.43	354.	35.34
266.	44.32	355.	54.73
267.	66.29	357.	44.12
268.	34.53	363.	114.15
269.	31.41	364.	127.73
270.	139.17	365.	100.98
271.	21.22	367.	133.84
272.	9.05	369.	113.19
273.	63.99	370.	144.05
274.	123.19	371.	61.17
275.	35.30	379.	53.47
276.	294.98	380.	26.74
277.	36.40	381.	14.11
278.	44.94	384.	84.53
279.	19.30	385.	201.31
280.	62.69	388.	116.93
281.	13.67	392.	16.31
282.	113.04	393.	24.96
283.	79.59	396.	70.96
284.	34.27	400.	36.26
285.	26.67	401.	24.04
286.	59.70	402.	3.67
287.	10.46		

З членських вкладок	24,847.65
Процент від морґечів	1.686.00
Процент від бондів	1.150.00
Сплата морґечів	1.260.00
Разом	28.943.65

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Тома Постол, в. 157	1.000.00
Іван Паньків, в. 168	500.00
Максим Соболь, в. 247	500.00
Іван Петрович, в. 336	500.00

Запомоги з фонду запомогового:

Василь Блишак, в. 29	50.00
Катер. Балагурак, в. 42	50.00
Андр. Машталяр, в. 94	50.00
Андрій Гатала, в. 103	75.00
Катерина Миськів, в. 148	25.00
Іван Лема, в. 170	50.00
Антін Карпович, в. 200	50.00
Ілія Ставничин, в. 238	25.00
Гелина Скольська, в. 339	50.00
Йосиф Годяк, в. 347	25.00

Виплати з фонду сирітського:

Андрій Кіляр, в. 276	425.50
Мик. Курчицький, в. 218	97.00
Гавриїл Дзядик, в. 23	60.07

Розходи адміністраційні:

Свобода за орґан	3.330.00
Платня гол. уряду	445.00
Справи правні і кошта подорожі	37.69
Печатки для відділів	11.25
Видатки канцелярійні	39.90
Разом	7.396.41

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем міс. липня 1924 остала	163.453.82
Прихід за серпень	28.943.65
Разом	192.397.47
Розхід за серпень	7.396.41
Готівка з кінцем міс. серпня остае	185.001.06

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	185.001.06
Морґечі	412.475.00
Бонди	463.416.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	27.500.00
Разом	1:107.892.54

Стан довжний:

Фонд посмертний	665.733.92
„ резервовий	198.195.16
„ запомоговий	35.458.58
„ адміністрац.	30.024.92
„ конвенційний	24.588.78
„ сирітський	153.891.18
Разом	1.107.892.54

С. Ядловський, гол. пред.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА
МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць серпень 1924 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	18.25	95.	2.05
2.	9.75	96.	15.80
3.	6.55	97.	2.50
4.	2.48	98.	3.80
5.	6.80	99.	22.50
7.	25.90	100.	4.95
8.	5.18	102.	22.75
9.	15.45	103.	1.80
10.	3.15	104.	18.70
14.	1.65	105.	5.40
15.	6.55	106.	5.20
16.	5.85	108.	8.33
18.	10.35	109.	8.10
20.	4.73	110.	1.00
21.	90	112.	12.40
22.	15.55	113.	6.30
23.	2.00	114.	2.95
24.	13.05	116.	4.35
25.	2.25	118.	2.25
27.	2.70	120.	7.65
28.	15.10	121.	7.95
29.	8.60	123.	4.05
30.	6.55	124.	14.00
31.	16.75	126.	2.93
34.	5.40	127.	4.50
35.	3.15	128.	5.20
38.	26.05	130.	3.65
39.	3.82	131.	1.15
40.	3.15	132.	21.85
41.	3.85	133.	4.05
42.	7.45	135.	5.65
43.	2.05	136.	17.10
44.	18.45	137.	11.05
45.	10.13	142.	7.65
47.	1.80	143.	1.60
50.	5.85	145.	2.05
51.	2.49	146.	6.08
52.	90	147.	27.45
53.	4.95	148.	4.50
55.	2.50	149.	6.07
57.	6.55	153.	3.20
58.	4.75	155.	41.20
59.	8.80	156.	5.00
61.	9.23	158.	90
62.	7.20	159.	6.53
63.	29.25	160.	11.90
64.	6.30	161.	6.15
66.	3.60	162.	4.05
67.	6.08	163.	5.85
68.	1.80	164.	3.15
6.9	2.25	165.	5.65
70.	19.80	166.	1.13
72.	10.00	168.	17.10
73.	5.85	170.	12.85
74.	1.65	171.	25
75.	9.90	172.	3.20
76.	19.57	174.	3.40
77.	90	175.	5.65
78.	3.60	176.	2.55
80.	1.80	177.	3.60
81.	6.75	179.	15.75
82.	4.00	181.	15.75
83.	8.10	182.	6.55
85.	11.25	183.	5.00
86.	2.70	192.	2.05
87.	13.50	193.	8.55
90.	15.75	196.	3.15
91.	18.50	197.	2.85
93.	2.03	198.	3.75
94.	6.75	200.	11.70

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
201.	1.60	274.	9.23
203.	6.75	275.	4.30
204.	4.05	276.	32.40
206.	30.15	278.	6.80
208.	2.50	282.	14.90
209.	12.85	283.	5.85
210.	5.40	284.	5.20
211.	6.80	288.	15.98
213.	20.93	289.	1.85
214.	6.30	292.	8.77
217.	22.73	293.	1.15
218.	27.75	294.	3.68
219.	2.03	295.	6.30
220.	12.15	296.	4.95
221.	11.25	298.	5.40
223.	15.10	300.	13.75
224.	1.80	301.	8.85
226.	2.25	302.	90
227.	1.65	308.	16.25
228.	5.40	314.	1.00
229.	9.45	316.	20.25
230.	13.50	317.	5.40
232.	5.40	320.	3.60
233.	1.13	321.	8.35
234.	25.90	323.	3.85
237.	18.30	324.	8.33
238.	1.20	326.	13.50
239.	11.05	330.	3.85
241.	1.15	332.	5.65
242.	5.85	336.	3.15
243.	16.65	338.	25.15
244.	2.75	339.	17.55
245.	9.00	341.	2.95
246.	2.95	342.	17.35
247.	23.65	344.	1.80
248.	2.70	350.	1.35
250.	2.47	351.	3.60
251.	11.05	355.	3.40
252.	3.10	357.	4.50
253.	2.05	363.	13.05
258.	2.95	364.	7.88
259.	13.20	365.	6.10
261.	2.50	367.	7.43
262.	3.82	369,	16.80
263.	3.60	370.	7.90
264.	3.60	371.	8.10
266.	50	379.	2.39
267.	4.96	380.	2.70
268.	25	384.	8.55
269.	3.60	385.	20.20
270.	19.80	388.	7.43
271.	50	396.	9.45
272.	1.00	399.	7.95

З місячних вкладок	1.968.05

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Іван Урбан, від. 2	400.00

Розходи адміністраційні:

Платня робітника	125.00
Видатки канцелярійні	14.54
Разом	539.54

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. липня 1924 остала	19.407.72
Прихід за серпень	1.968.05
Разом	21.375.77
Розхід за серпень	539.54
Готівка з кінцем міс. серпня остае	20.836.23

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	20.836.23
Морґечі	18.000.00
Разом	38.836.23

Стан довжний:

Фонд посмертний	29.169.37
„ адміністрац.	9.666.86
Разом	38.836.23

С. Ядловський, гол. пред.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

ПІД ОСІНЬ І ЗИМУ.

ЗБЛИЖАЄТЬСЯ ОСІНЬ, А ЗА НЕЮ ПРИЙДЕ І ЗИМА.

В осени і в зимі українські товариства будуть уладжувати вистави ріжних штук, а приготовлятись вже зачнуть небаром. — Тому звертаємо їм уваги на оголошенне в нинішній Свободі на 4-тій стороні про українські штуки.

ЗАМАСКОВАНЕ ОСАДНИЦТВО.

Промова посла Хруцького у Соймі в справі маеткового податку від церковних земель. Покривджене духовенство.

—o—

Висока палато! Справа податку на церковні землі є тісно звязана з питанням вивінування духовенства. На невивінування складаються тепер: право користати з парохіяльних земель і державна плата. Православні священики є тут покривджені, бо одержують лише зачети і то не скрізь, вдвое менші як католики. А що парохіяльні землі є нині майже единим законним засобом вивінування православного духовенства, тому слід було би їх звільнити від податку. Та ми не боронимо такого становища.

Гадаемо, що до всіх парохільняих земель, церковних монастирських і інших, треба прикладати самі закони. Коли не звільняють від податків маленькі шматки землі, одного морґа та двох, які є единим засобом удержання селянських, чисельних родин, то не можуть мати ніяких привілеїв церковні та монастирські землі. Пора скінчити з останками середновічча в цій царині. Ми не можемо погодитись на те, щоби внаслідок звільнення від податків парохіяльних земель тягар податків склали на плечі працюючого населення, отже домагаемось, щоби і на парохіяльні землі себто церковні наклали податок нарівні з усіми іншими землями.

Замасковані полекші.

У змаганні звільнення церковних земель від податків ми добачуємо ще щось іншого. Відомо, що бувшими церковними землями лише в невеличкій скількости користується православне духовенство. Більшість з цих земель віддано польським кольоністам — заволокам, а що більше, не якимсь беземельним чи малоземельним польським селянам, а офіцирам та ґенералам, причім ту церковну землю надають парцелями великих розмірів. Однак досіль та земля, яка находиться у посіданню польських кольоністів, вважається власністю православної церкви, отже загальне звільнення церковних земель від податків звільнило звільнило би від податків і ті церковні землі, якими користуються польські кольоністи; таким робом булаб це замаскована допомога польській кольонізації на наших землях. Річ ясна, що виходячи з такого становища будемо голосувати за рівним оподаткуванням усіх церковних земель.

Стверджуємо, що ці землі не власність держави, отже мусять бути оподатковані. Що торкається аргументу, що звільнення духовних земель творить „суіс ґенеріс“ вивінування духовенства, то мусимо зауважати, що 1) ми ще ніколи не чули, що вивінування від держави мають отримати монахи, які чейже виреклися матеріяльних користей; а воно так виходилоб, коли би прийняти принцип звільновання від податків усіх церковних і монаших земель; 2) колиб звільнення духовних земель мало творити вивінування, то це вивінування, як досіль, є надзвичайно хаотичне й безплянове і в такому разі слід би завести тут якусь систему.

За відділення церкви від держави.

Міркуємо, що і в цьому питанні вивінування духовенства найкраще булоб іти з духом новітнього часу, себто треба би змагати до повного відділення церкви від держави. Та відділення церкви від держави булоб корисне й для самої церкви, бо воно піднеслоб авторитет духовенства і зробилоб з особи священика слугу народу а не державного урядовця і оборонця інтересів дідича, так, як це діється сьогодні.

Уряд завинив — духовенство покаране.

З огляду на ці мотиви висловлюємося за внесенням більшости комісії, однак зі застереженням що до одного із тих внесень. А саме скарбова комісія рішила, що духовенство має платити кару за проволоку у плаченню маеткового податку, буцім то тому, що скарб держави і загально-національна господарка потерпіли втрату, бо церковних маетків у свій час не притягали до чинитьб у користь держави. Гадаемо, що тут довершено основну помилку юридичного характеру, бо не може платити кару той, хто був самим урядом звільнений від обовязку плачення податку. Особливо православне духовенство не повинно платити кари, з огляду на істнуючий декрет з 16. грудня 1918 р., на підставі якого уряд перейняв під свою управу маеток православної церкви. Отже не православне духовенство має бути покаранним за неплачення маеткового податку, а уряд, який звільнив церковні землі від плачення того податку. Треба потягнути уряд до конституційної відповідальности за спричинення втрати державному скарбові і загально-державній господарці. Однак не бачимо, щоби якакебудь польська партія зважилася бути в такому випадку послідовною. Навпаки: не дальше, як сьогодні селянські партії, не виключаючи „Визволення“, признала урядові п. Ґрабского надзвичайні уповноважнення, замісць обвинуватити його перед Державним Трибуналом.

ЗА АВТОНОМІЮ ДЛЯ ЗАКАРПАТТЯ.

Закарпатська Україна припала чесько-словацькій Республиці на основі договору заключеного в Америці в часі війни між теперішним президентом цеї держави й американською еміграцією з Прикарпатської України. На основі цеї умови Версальський договір признав цю частину української землі новій чесько-словацькій державі, застерігаючи їй у межах Чесько-словацької Республики повну територіяльну автономію з власним законодатним соймом у всіх справах місцевого значіння.

Цю угоду з Чехами робили угро-руські еміґранти москвофільського покрою під проводом д-ра Жатковича, бо свідомі українські місцеві чинники по розвалі Австрії під проводом братів Бращайків на великому зїзді представників українського Закарпаття в Хусті проголосили сполуку Закарпаття зі Західно-Українською Республикою, якої військові частини на коротенький час зайняли навіть деякі закарпатські місцевости.

У перших місяцях 1919 р. чесько-словацькі військові частини окупували майже цілу українську частину Закарпаття, за виїмком Мараморощини, яку зайняли Румуни. Заведено військовий режім під командуванням французького генерала Еннота. Про реалізування автономії не було тоді навіть мови.

Спроби з утворенням директорії, зложеної з представників місцевих політичних угрупувань — москвофільських і українських, — яка мала перебрати у свої руки всю місцеву виконавчу владу, не вдалися. Центральний чесько-словацький уряд у Празі призначив остаточно першим ґубернатором Підкарпатської Руси — така є офіційна назва українського Закарпаття — д-ра Жатковича, творячи при ґубернії в Ужгороді окремі реферати для поодиноких галузей публичної адміністрації.

На Закарпаття найшли хмари ріжних чеських урядовців, головно бувших чеських леґіоністів, що вернули з Сибіру. Всі вони неприхильно ставилися до місцевого українського руху. За те всіма засобами державної влади підпомагали москвофільські організації, що стали там творитися під впливом та при допомозі галицьких москвофілів і захожих московських еміґрантів. Не дармувала й українська сторона. В допомогу нечисленним тамошнім свідомим Українцям прийшли галицько-українські еміґранти, що поселилися там по зайнятті Поляками Східної Галичини.

Стерлися зі собою дві течії, одна українська, що культурний розвій Закарпаття бажала оперти на українському ґрунті, вживаючи покищо місцевих українських діялектів, — і друга москвофільська, що всьому хотіла надати московське національне знамя, хоча чеська Академія Наук у своїй записці про національність наших закарпатських земляків заявила виразно, що угро-руські карпатські говори, аналоґічні до галицько-карпатських, належать до української язикової сімії.

У цій справі забрав голос і сам президент д-р. Масарик, підчеркуючи виразно у своїй відповіді на промову одної делеґації закарпатського населення, що шкільництво й урядова мова Підкарпатської Руси мають опертися на місцевій мові.

Так воно і зроблено. Шкільний реферат при ужгородській ґубернії віддано в руки нашого прихильника, Чеха Пешека, що прибравши собі до помочі кількох місцевих і галицьких Українців, будував шкільництво на місцевій національній основі. Прийняли компроміс щодо правопису, оставляючи в принципі давну етимольоґію. Та тут забракло плянової послідовности. В шкільній царині повстав нечуваний хаос. Віковне мадярське панування не витворило очевидно національно-свідомих учительських кадр, навіть у народньому шкільництві, не кажучи вже про середне. Не було кому вчити навіть на місцевих говорах. Управа кождої школи розуміла по свому інтенції уряду і вводила дикий воляпік, яким ніхто не говорить. Про викладову мову кождої середньої школи рішала її припадкова управа. В цей спосіб утворено середні школи з українським характером, як на прим. реальну ґімназію в Берегові поруч московської ґімназії в Мукачеві; в инших заведено нібито місцеву мову — а в дійсности дяківське язичіє.

Одначе на цьому не кінець. Більшість чеських партій, що стоять на точці „единої неділимої" силою помагала москвофільським затіям. На українському становищі станули тільки чеські соціяльні демократи, а по части і комуністи, хоча останні знаходяться під сильним впливом місцевих Мадярів чи змадяризованих Жидів. Тепер ми свідками нового приплину москвофільских затій на Закарпатті, підсичуваного у значній мірі церковним рухом за переходом на православя, що ним кермують захожі москвофіли і Москалі. Закипіла язикова і церковна боротьба, що живо нагадує нам галицькі часи з перед півстоліття.

Експерименти у шкільній і церковній царині переводиться дальше з великою втратою для культурного двигнення — закарпатських Українців. Чеський москвофільський режім приносить дальше нечувані шкоди місцевому українському населенню, усуваючи Галичан Українців від культурної праці в державних установах. На щастя, щораз сильнійше блимають огники національної української освіти і культури, що їх запалила і запалює дальше українська ужгородська „Просвіта". Вони без сумніву врятують нещасну країну від шілковитої темряви, що її поширює своєю діяльністю москвофільське бажевілля.

Чеський уряд зробив дуже мало для економічного двигнення місцевого українського населення, як і у нас майже в цілости селянського. Не переведено зовсім земельної реформи і великі земельні і лісові простори остали дальше в чужих руках. Не диво, що при недавних виборах до чесько-словацького сойму і сенату чесько-словацький уряд зазнав велику невдачу. Перемогли комуністи, що зуміли використати зручно всі промахи офіційної чеської політики на Закарпатті. На комуністів — між якими були врештою й Українці — голосувало українське сільське населення на знак протесту проти сучасного режіму.

Про автономію Закарпаття Прага забула. Пригадували її місцеві політичні орґанізації, пригадував і ґубернатор др. Жаткович, що не хотячи бути сліпим оруддям москвофільських затій уступив добровільно і виїхав до Америки. По короткому урядуванні, його заступника Чеха д-ра Еренфельда призначено ґубернатором старенького і знемощілого москвофіла д-ра Бескида наче на глум тому всьому, до чого зобовязалися Чехи і що говорив сам президент їхньої республики. Уґрунтовано панування невідповідальних чинників, яких „праця" доведе не до русифікації Закарпаття, але до поширення мадярських впливів, досі там ще сильних, бо не треба забувати, що ці впливи відограли визначну ролю у перемозі комуністів при останніх виборах.

Не забули однак про автономію місцеві чинники. Обрані на Закарпатті посли без ріжниці партійної приналежности звернулися недавно до чесько-словацького уряду зі спільними жаданнями, щоби на Закарпатті заведено автономію і розписано вибори до місцевого сойму. Під цим жаданням підписалися посли Карлат, Ґаті (Мадяр), Нечас (Чех), Ґаґатко (москвофіл) і Куртяк. Як поставиться до цього Прага — невідомо. Можливо, що піде лшяхами, що ними йшла досі й автономія Закарпаття остане і на дальше тільки на папері.

Важну ролю у відкладанні автономії грає і неусталення західних кордонів Підкарпатської Руси. Ціла західна частина (лемківська) Закарпаття від ріки Уж по Спиж інкорпорована до Словаччини і не має тим самим ніяких національних прав. Вже здавна слідно домагання, щоби і цю частину влучити до автономії Підкарпатської Руси, чому Словаки, а також і Чехи — були противні. Цю спірну справу мав би вирішити ужгородський сойм і для того між иншим і з цеї причини відкладається розписання виборів до автономного сойму.

Доля Закарпатської України для нас не може бути чужою, як не була вона чужою перед сорока роками для пок. Мих. Драгоманова. Вівісекція, яку там переводить сучасний чесько-москвофільський режім на виснаженому орґанізмі наших закарпатських земляків, болить і нас, бо мусить боліти. Болить тому, що ми бачимо, які шкоди приносить цей режім для культурного й економічного двигнення цієї частини українських етноґрафічних земель, що знаходяться нині у демократичній чесько-словацькій республиці. Болить вкінці і для того, що бачимо непотрібну затрату коштів і сил для здвигнення московського національного бастіону на землі, що національно не була і не є московською і нее навіть не може бути. На шляху до Москви стоять Львів і Київ і ці міста та їх культурний вплив рішать остаточно також і про одноцільне національне обличча Підкарпатської Руси, яка може бути лишень українська, а ніколи московська.

Бажаю тільки, щоби Прага зрозуміла чимскорше цей природний національний процес і після цього повела свою політику на Закарпатті.

(Діло). **Др. Степан Баран.**

КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читане книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли нисше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівн отрактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх орґанізації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній орґанізації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

- • **Американець,** веселий образ з життя народа зі співами в 3-ох діях, Мст. Руса 15
- • **Базар,** песа на 4-ри розділи, В. Винниченка .. 25
- • **Батраки,** драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко 35
- • **Безталанна,** драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **Блудний син,** образ з життя наших виселенців в Америці в 4-ох актах зі співами, Є. А. Луцика 25
- **Бондарівна,** драма в 4-ох діях, Ів. Тобилевича 20
- • **Бувальщина** або **На чужий коровай очий не поривай,** комедія в 1-ій дії, Велисовського 20
- † **Будівничий Сольнес,** драма в трьох діях, нап. Г. Ібсен, переклав Мирослав Капій 35
- • **Бурлака,** драма в 5-ох діях, Івана Тобилевича 35
- † **Бурлака (Чабан),** драма на пять дій, Івана Тобилевича (Карпенка Карого), з передмовою Василя Верниволі, брош. 35, опр. 50
- • **Великий молох,** песа на 3 розділи, В. Винниченка 50
- • **Вертеп,** сценічна картина для колядників, Є. Луцика 5
- • **Верховинці,** драма в 3-ох актах, Осипа Коржельовського, переклав В. Держирука 30
- • **Веселі Полтавці** або **Возьний оженився,** комедія з життя полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського 30
- • **Виворожила,** комедія в 1-ім акті, Є. Луцика 10
- • **Вихрест (В чаду кохання),** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, Козич-Уманської 35
- † **В долині сліз,** драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко 30
- **Власна хата,** прольоґ, Ярослава Марченка ... 10
- • **В неволі темноти,** комедія з життя наших виселенців в Америці, в 3-ох діях, Є. Луцика 25
- † **В Тарасову ніч,** драматична картина в одній дії, нап. (віршем) О. Кобець, з портретом автора і з образками в тексті 20
- • **Гей на Івана, гей на Купала,** оперетка в 1-ій дії, Петра Федисева 15
- • **Глитай або павук,** драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького 45
- **Гостина св. Николая,** драматична гра в 4-ох виходах, Є. Калитовського 10
- • **Дай серцю волю, заведе в неволю,** драма в 5-ох діях, М. Кропивницького 40
- **Два домики і одна фіртка,** комедія в 1-ій дії, [illegible] 15
- • **Дмо..,** драматичний малюнок на одну дію, Гаврила Кобзаря 10
- • **Дівочі мрії,** траґі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля 50
- • **Добрі діти,** образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Клима 15
- • **Докя сонце зійде, роса очи виїсть,** драма в 4-ох діях, нап. М. Л. Кропивницький 40
- • **Душогуби,** драма в 5-ох діях, І. Тогобочного 35
- • **Душогубка,** драма в 4-х діях, Т. Трушевського 30
- • **Дячиха,** комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими ... 35
- † **Едельвайс,** песа в одній дії, нап. Єлисей Карпенко 15
- • **Еврейський розвод,** драма в 5-ох діях, Л. Суходольського 35
- • **Живий мертвець,** жарт на одну дію, Гаврила Кобзара 25
- † **Живий труп,** драма в 6-ти актах, нап. Лев Н. Толстой, з великоруського переклав Петро Білоскурський 35
- • **Жидівка вихрестка,** драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного 50
- • **За друзі своя,** драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса 40
- • **За Неман іду,** оперета в 4-ох діях, В. Александрова 20
- • **Запорожець за Дунаєм,** оперетка в 3-ох діях зі співами і танцями, Г. Артимовського 25
- • **Запорожський клад,** комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького 20
- **За сиротою Бог з калитою,** образ драматичний з життя народа зі співами в 6 актах (14 осіб) 25
- † **Земля,** драма в 4-ох діях, нап. Єлисей Карпенко 30
- **Зоря нового життя,** комедія в 4-ох діях, А. Ф. Кащенка 30
- **„З обіймів в обійми".** — Сценки з червоних днів 1920 року в галицькому селі. В сій штуці виступає 22 особи. 35
- • **Іцко сват,** комедія в 1-ій дії, Із. Трембицького 10
- **Капраль Тимко або Що нас губить?,** народна мельодрама в 5-ох актах, І. Мидловського .. 20
- **Кара за гріх,** сумний образ з життя американського народа в 3-ох діях, написав Свій ... 35
- • **Катерина (Мужичка),** драма в 4-ох діях, Ванченка-Писанецького 30
- † **Княгиня Любов,** староукраїнська драма-дума в трех діях, нап. С. Яричевський, з трема піснями в нотах, брош. 20, опр. 30
- **Козацьке сватання** на 3 дії 25
- † **Комедія про чоловіка, що оженився з немою,** жарт в двох актах, нап. А. Франс 20
- • **Кохання в мішках** (Різдвяна ніч), водевіль в 1 дії зі співами (по Гоголю), С. Комишевацького. Ціна з партитурою ..... [illegible]
- † **Лікар-шутках,** жарт в одній дії Моліера, брош. 20, опр. 30
- • **Мазепа,** історична драма в 5-ох діях, С. Комишевацького 35
- • **Майська ніч,** комедія в 3-ох діях, Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя) 30
- • **Манігруля,** комедія в 1-ій дії зі співами і танцями, Я. Майданика 15
- • **Маруся Богуславка,** побитово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького 50
- • **Мати наймичка,** драма в 4-ох діях, І. А. Тогобочного 25
- † **Між двох сил,** драма на 4 дії, В. Винниченка 50
- **Монольоґи ч. 1** 20
- **Монольоґи ч. 2** 20
- **Монольоґи ч. 3** 20
- **Монольоґи ч. 4** 20
- **Мужики аристократи,** народний образ в 2-ох діях, Г. Цеглинського 15
- **Мужик паном,** комедія в пяти діях (переклад з данського М. Цеіевенка). 25
- • **На відпуст до Київа,** комедія в 3-ох діях, П. Стеценка 30
- • **Наймичка,** драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича 35
- • **На сіножаті,** жарт на одну дію, Л. Яновської 25
- • **На старости літ,** образ з життя народа в 1-ій дії, І. Я. Луцика 10
- † **„Настоящі",** комедія в одній дії, Олекси Бобикевича, з передмовою Василя Верниволі, брош. 20, опр. 30
- † **Наталка Полтавка,** українська опера в двох діях Івана Котляревського 25
- • **На тихі води, на ясні зорі,** сценічний образ з життя народу в 4-ох діях, а 7-ох відслонах, В. Держируки 25
- **Невольник,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями. Усценізував Карпенко Карий (Тобилевич) після поеми Т. Шевченка 20
- • **Недолюдки,** бувальщина в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького 30
- **Не клени,** образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача 10
- • **Нещасне кохання,** драма в 5-ох діях, Манька 40
- • **Ніч під Івана Купала,** драма, в 5-ох діях зі співами і музикою М. Старицького 50
- † **Новожені,** комедія в двох діях Бернштерне Бернсона, брош. 20, опр. 30
- **Ой, не ходи Грицю, та на вечерниці,** народна драма зі співами в 5-ох діях, М. П. Старицького 30
- • **Орися** (В каламутній воді), малюнки з міщанського життя в 4-ох діях, А. Ф. Володського 25
- **Ох! не люби двох!,** оперета в 3-ох діях, А. І. Нагорянського 25
- • **Пан писар,** штука в 3-ох актах. Написав Г. Г. 20
- **Пан Штукаревич** або **Оказія, якої не бувало,** сільські сцени на 2 дії зі співами, С. Е. Зіневича 35
- • **Панна штукарка,** жарт на 3 дії, А. Ф. Володського 30
- **Пекло в хаті,** образ з життя народа в 1-ім акті, Романа Сурмача 15
- • **Перший горальник,** фантастична картина в 3-ох діях, написав Лев Лопатинський (на основі казки Л. Толстоя), і В святині, оповідание 40
- • **Пімста Жидівки** або **Чортове кубло,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, А. І. Козич-Уманської 40
- • **Пімста за кривду,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, В. Г. Казанівського 30
- • **Повернувся із Сибіру,** драма в 5-ох діях, Л. Яновської 35
- † **Понад наші сили,** драма в двох діях, нап. Бернштерне Бернсон, переклав А. Крушельницький 25
- • **По ревізії,** етюд в 1-ій дії, Марка Л. Кропивницького 30
- † **По ревізії,** етюд у 1-ій дії, М. Кропивницького, з пер. словом В. Верниволі, брош. 20, опр. 30
- • **Пошились у дурні,** комедія-оперетка в 3-ох діях, М. Л. Кропивницького 35
- **Правда все горою,** образ з життя народа зі співами в 3-ох актах, Р. Сурмача 25
- • **Прометей,** драматичний уривок, Й. В. Ґетого (переклав М. Славінський) 15
- • **Простак** або **Хитрощі** [illegible] ..... [illegible]
- • **Пімсла обмана** або **Перелицьований**, жарт на [illegible] 20
- † **Розладде,** драма в 4 актах, нап. Дмитро Николишин, брош. 40, опр. 55
- † **Роман Великий,** трагедія в пяти діях, Василя Пачовського 1.25
- • **Самопалка,** картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях 35
- † **Сальоме,** драма Оскара Уайльда, з портретом автора і з передмовою Б. Л. 60
- • **Самопалка,** картина з революційного життя на Україні в 2-ох діях, В. Шопінського 35
- **Сатана в бочці,** комедія зі співами в 1-ім акті 10
- **Сватанне на Гончарівці,** оперета на 3 дії, Гр. Квітки-Основяненка 35
- • **Сватання на вечерницях,** водевіль в одній дії 10
- **Свекруха,** комедія в 3-ох діях, Л. Лопатинського 25
- • **Свекруха Євдоха,** образок сценічний в 3. діях 20
- • **Свідки,** сценічний жарт на одну дію, Миколи Курцеби 15
- **Соколики,** комедія в 4-ох діях, Григорія Цеглинського 35
- **Страйк,** сценічний образ з життя хліборобів в Галичині в 3-ох діях, Н. Струтинського ... 20
- **Семе не кради,** сумна комедія в однім акті (9 осіб) 15
- **Сироти,** образ драматичний в 4 актах зі співами (12 осіб) 25
- † **Так вам треба,** іграшка в одній дії з музиками, танцями, співанками, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. 30
- • **Тарас Бульба під Дубном,** драма в 4-ох діях, К. Ванченка-Писанецького 35
- **Тато на заручинах,** міщанська пригода в 1-ій дії, Григорія Григорієвича 10
- • **Терновий вінок** або **Жертва царизма,** драма на 4 дії, В. Сиротенка 50
- • **Трійка гільтаїв,** комедія в 5-ох діях зі співами і танцями, М. Нестроя 35
- **Украдене щасте,** драма в сільського життя в 5-ох діях, Івана Франка 25
- • **Убийники,** мельодрама в 5-ох діях 35
- † **Фавст,** трагедія, нап. Й. В. фон Ґете, з німецької мови віршований переклад Д. Загула, з передмовою і з портретом автора та 12 ілюстраціями Ліцен-Маєра 45
- † **Хазяїн,** комедія в 4-ох діях Іван Тобилевича (Карпенка Карого), із переднім словом і поясненнями проф. Г., брош. 40, опр. 55
- • **Халепа,** жарт в артистичного життя на одну дію, Ю. Яворенка 20
- • **Хмара,** в 5-ох діях, зі співами і танцями, А. Л. Суходольського 40
- **Хто винен,** драма в 3-ох діях, Остапа Леся ... 15
- † **Цесар і Клеопатра,** історія, в 5-ти актах, нап. Бернард Шов, пер. О. Пашук 35
- • **Циганка Аза** або **Хата за селом,** драма в 5-ох діях зі співами і танцями, нап. І. К. Галясевич, пер. Єронім Калитовський 50
- • **Циганка красавиця,** комедія в 3-ох актах, Гр. Г. Солодковича 25
- • **Червона свитка,** комедія в 4-ох діях, В. Держируки 20
- • **Щасливий край,** жарт в 1-ій дії, Гр. Коваленка 15
- • **Як вони женихалися,** жарт на одну дію, А. Володського 25
- • **Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка,** комедія в 1-ій дії, М. П. Старицького 20
- † **Як козам роги виправляють,** фрашка в 1 відслоні, Ю. Федьковича, брош. 20, опр. 30

† РУССКАЯ БИБЛІОТЕКА.

Твори російських клясиків.

- Л. Н. Толстой, **Анна Каренина,** романъ въ восьми частяхъ, два тома, опр. 3.50
- И. С. Тургеневъ, **Отцы и дѣти,** романъ въ XXVIII главахъ; **Накануне,** романъ въ XXXV главахъ, опр. 1.75
- М. Е. Салтыковъ, **Господа Головлевы,** опр. .. 1.75
- И. А. Гончаровъ, **Обломовъ,** романъ въ четырехъ частяхъ, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Преступленіе и наказаніе,** романъ въ шести частяхъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Дымъ,** романъ въ XXVIII главахъ; **Дворянское гнѣздо,** романъ въ XLV главахъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Лишніе люди,** очерки и разсказы, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Война и миръ,** романъ въ четырехъ томахъ 7.00
- И. С. Тургеневъ, **Новь,** романъ въ XXXVIII главахъ; **Рудинъ,** романъ въ XII главахъ съ эпилогомъ, опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Такъ что же намъ дѣлать? О жизни,** опр. 1.75
- А. П. Чеховъ **Житейская мелочь,** очерки и разсказы, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Записки охотника,** опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Царство Божіе внутри васъ,** христіанство не какъ мистическое ученіе, а какъ новое жизнепониманіе, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Идіотъ,** романъ въ четырехъ частяхъ, два тома, опр. 3.50
- Н. В. Гоголь, **Похожденія Чичикова или Мертвыя души,** поэма, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Степь,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Андрей Колосовъ,** повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Дуэль,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Затишье,** повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- Н. В. Гоголь, **Вечера на хуторѣ близъ Диканьки; Миргородъ,** опр. 1.75
- Л. Н. Толстой, **Дѣтство, Отрочество, Юность,** повѣсти, опр. 1.75
- Ѳ. М. Достоевскій, **Бѣсы,** романъ въ трехъ частяхъ, два тома, опр. 3.50
- А. П. Чеховъ, **Черный монахъ,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Мужики,** разсказы и повѣсти, опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Вешнія воды,** повѣсти и разсказы, опр. 1.75
- В. М. Гаршинъ, **Собраніе сочиненій,** опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Пунинъ и Бабуринъ,** разсказы и стихотворенія, опр. 1.75
- А. П. Чеховъ, **Драмы и комедіи,** опр. 1.75
- И. С. Тургеневъ, **Сцены и комедіи,** опр. 1.75

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен вписати виразно всі титули книжок, які йому подобаються і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий мані-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. [illegible] 10 центів на реґістер. [illegible]

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЕЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мані-ордер на [illegible], яке подаємо у повисшій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.